

3. Жданович Ю. Методи виховання в Пласті / Ю. Жданович // Рідна школа. – 2002. – №4. – С. 21–24.
4. Кузик В. Європейські традиції скаутського руху: педагогічні аспекти / В. Кузик // Вісник Львівського університету: серія педагогічна – 2005. – №1. – С. 138–146.
5. Охрімчук Р. Дитячі громадські об'єднання – стратегічно значущий ресурс держави / Р. Охрімчук // Освіта України. – 2006. – №54–55. – С. 4. – [Організації ПЛАСТ, КРОКС, СПОК, "Сокіл"].
6. Пілат В. С. Традиції української національної фізичної культури / В. С. Пілат, Є. П. Приступа / (Частина 1). – Львів, Троян, 1991. – 189 с.

В.В. Спіцин, канд. пед. наук, доц. (*ХДУХТ, Харків*)

І.О. Кудряшов, доц. (*ХДУХТ, Харків*)

ФІЗИЧНЕ ВИХОВАННЯ МОЛОДІ У ФІЗКУЛЬТУРНО-СПОРТИВНИХ ТОВАРИСТВАХ ХАРКОВА (ДРУГА ПОЛОВИНА ХІХ ст. – ПОЧАТОК ХХ ст.)

Постановка проблеми. Сучасні умови життя висувають високі вимоги до рівня фізичного розвитку, працездатності та захисним силам організму людини. Фізичне виховання ефективно стимулює у підростаючого покоління позитивні функціональні й морфологічні зміни в організмі та активно впливає на розвиток рухових здібностей [5].

Система фізичного виховання дітей та молоді в Україні базується на принципах індивідуального і особистісного підходу, пріоритету оздоровчої спрямованості, широкого застосування різноманітних засобів і форм фізичного вдосконалення. Стратегічною метою фізичного виховання підростаючого покоління є формування у них фізичного, морального і психічного здоров'я, усвідомленої потреби у фізичному вдосконаленні, розвитку інтересів та звичок до самостійних занять фізичною культурою, спортом, ведення здорового способу життя.

Сучасна система фізичного виховання перебуває у постійному вдосконаленні, в залежності від тих умов, які диктує час, тому, що саме стан фізичної культури в країні визначає рівень здоров'я нації. Фізичне виховання дітей та молоді в Україні реалізується через фізкультурну освіту, фізичну підготовку, спортивне тренування, самостійні заняття фізичною культурою та спортом, участь у масових фізкультурно-оздоровчих та спортивних заходах [1, с. 18].

Але, як показує практика, ці форми фізичного виховання не можуть повністю покрити дефіцит рухової активності, який зараз спостерігається у підростаючого покоління. Подальші наукові дослідження фахівців з фізичної культури зараз спрямовані на знаходження нових та відродження тих форм, які були втрачені або несправедливо забуті.

Важлива роль у цьому процесі належить виховній спадщині, яка нам залишилась від українського народу. У проекті Національної доктрини розвитку освіти в Україні у XXI ст. вказано, що освіта повинна ґрунтуватись та базуватись на культурно-історичних цінностях українського народу, на його звичаях та традиціях. Духовною основою освіти в Україні є споконвічна мудрість, висока культура, прагнення жити у незалежній та багатій державі, розвиватись не тільки духовно, а й фізично.

Аналіз актуальних досліджень. Огляд історико-педагогічної та сучасної літератури свідчить, що окремим аспектам фізичного виховання підростаючого покоління в Україні у другій половині XIX ст. та на початку XX ст. присвячено статті В. Пілата та Є. Приступи (1991), В. Головенько (1993), В. Вербицького (2007), М. Зубалія (2008), В. Золочевського (2009) та ін. Вивчення змісту, форм і методів фізичної підготовки молоді в громадських організаціях України висвітлювалися в наукових працях педагогів-науковців та фахівців-методистів В. Бляха, С. Привіса (1935), О. Вацеби (1997), А. Догмарової (1958), Н. Волкової (2001), О. Москвіна (1934), Ю. Ждановича (2002), О. Тисовського (1921) та ін.

Однак діяльність громадських організацій та фізкультурно-спортивних товариств в аспекті фізичного виховання саме молоді та пропаганди здорового способу життя на даний час стають темою для подальших ґрунтовних наукових досліджень фахівців.

Виклад основного матеріалу. Як свідчать історичні документи, що на початку другої половини XIX ст. феодально-кріпосна система Російської імперії, до складу якої входила й Україна, переживала глибоку кризу. Поразка в Кримській війні (1853–1855) особливо яскраво показала всю відсталість кріпосної системи. Уряд провів ряд реформ: було відмінено кріпацтво (1861); проведена земська (1864); військова (1874) і шкільна (1860–1880) реформи. Це не змогло не відобразитися й на стані фізичної культури, яка у той час теж знаходилася на дуже низькому рівні.

З аналізу історико-педагогічних джерел бачимо, що у другій половині XIX ст. та на початку XX ст. в значній мірі оновилися теоретичні основи фізичного виховання завдяки науковій та

практичній діяльності видатних вчених того часу М.І. Пірогова (1810–1881), І.М. Сеченова (1829–1905), М.С. Введенського (1852–1922), І.П. Павлова (1849–1936) та ін.

Друга половина XIX ст. пов'язана з діяльністю основоположника вітчизняної педагогіки К.Д. Ушинського (1824–1870), який відзначав, що в процесі розумового виховання необхідне чергування розумової праці з фізичними вправами. Фізичне та естетичне виховання К.Д. Ушинський вважав єдиним і взаємопов'язаним процесом [2, с. 48].

Обговорюючи реалізацію фізичного виховання в Російській імперії, необхідно наголосити на системі фізичної освіти П. Ф. Лєсгафта, яка була описана в його книзі «Керівництво з фізичної освіти дітей шкільного віку» (1904), що зробила прорив в галузі фізичної культури.

У досліджуваній період в Російській імперії єдиної системи фізичного виховання та єдиної програми по фізичній культурі в школі не існувало. У 1912 році, за даними Міністерства народної освіти Царської Росії, в 855 середніх учбових закладах викладалася «сокольська» гімнастика, в 296 – «шведська» гімнастика, в 415 – «німецька» гімнастика, військова гімнастика та фізична освіта за системою П.Ф. Лєсгафта.

З 1911/1912 н.р. Міністерство народної освіти рекомендувало в закладах свого відомства впроваджувати тільки «сокольську» гімнастику. Товариства «сокольської» гімнастики створювалися в середніх та вищих навчальних закладах багатьох крупних міст Російської імперії. З Чехії запрошувалися фахівці, була доставлена значна кількість гімнастичного інвентарю та спорядження для організації практичних занять. Великими тиражами видавалася навчально-методична література по «сокольській» гімнастиці [3, с. 64].

Як наслідок цих подій, з другої половини XIX ст. почали з'являтися громадські фізкультурно-спортивні організації, яких у 1913 році стало близько 390.

Відзначимо, що розвиток системи фізичного виховання в Російській імперії у досліджуваній період сприяло зародженню в м. Харків нових видів спорту, які були привезені іноземцями з Європи.

Як свідчать науково-педагогічні джерела, що появи перших спортивних осередків в м. Харків наприкінці XIX ст. початку XX ст. сприяла потужна індустріалізація цього регіону. Саме індустріалізація викликала інтенсивний приток закордонних фахівців. Вкладаючи капітали в економіку, представники бізнесу були зацікавлені у

підвищенні загальної культури, дисципліни, здоров'я та сили своїх робітників.

Одними із цікавих у науковому плані є роботи М. Олійника, Ю. Грота (2002), які писали, що це і було однією з вагомих причин, яка вплила на виникнення різних спортивних товариств та на будівництво спортивних залів та майданчиків, які відповідали всім вимогам того часу. Так у 1886 року був побудований перший в м. Харків земляний велотрек (циклодром), де відбулись перші змагання. Ця подія дала потужний поштовх для розвитку велосипедного спорту на Слобожанщині.

І як наслідок, у 1887 р. було засновано «Харківське товариство велосипедистів-любителів». Воно нараховувало близько 50 членів. Але з кожним роком кількість членів товариства постійно зростала. Змагання з велоспорту проводились регулярно, їх програма постійно збільшувалася, а популярність серед населення зростала. В свою чергу харківські велосипедисти змагались на рівних зі своїми колегами з Москви та Санкт-Петербургу.

У 1893 р. в м. Харків, за ініціативою господаря чавунно-літейно-механичного заводу П. Трепке, було створено перше гімнастичне товариство. В цьому товаристві, разом з гімнастикою, набували свого розвитку важка атлетика, боротьба, бокс, фехтування. Тренування проходили в спортивних залах та на відкритих спортивних майданчиках, які були збудовані у 1877 р. [4, с. 5–6].

З 1894 р. в м. Харків почали регулярно організовуватися змагання з боротьби. Всі змагання проходили в приміщенні міського цирку і користувалися великою популярністю серед населення.

На початку ХХ ст. «Харківське товариство велосипедистів-любителів» починає культивувати ковзанярський спорт та лижний спорт, які стають дуже популярними серед населення. Відкриваються пункти прокату лиж та ковзанів. Ці види спорту стають більш доступні для населення. З 1906 р. в місті починають проходити офіційні змагання з лижних гонок.

У 1907 р. було створено Харківський Лаун-Теніс Клуб.

У 1907 р. була проведена перша показова гра у футбол, що дало поштовх у 1908 р. зареєструвати перше футбольне товариство під назвою «Перша харківська футбольна команда». А з 1910 р. у місті вже регулярно почали проводитися футбольні матчі. Самодіяльні футбольні команди, у період, що досліджується, виникали практично щомісяця по всіх районах міста. Сьогодні відомо про такі команди, як «Перша харківська футбольна команда», «Друга харківська футбольна команда», «Олексіївський клуб», «Горець», «Маяк», «Вікторія»,

«Єрмак», «Діана», «Спартанець», «Орел», «Хризантема», «Провідник», «Модерн», «Надія», «Моряк», «Банзай», «Цап-царап» (пізніше «Штурм») та ін. Ігри проходили переважно на пустирях.

У 1908 р. в м. Харків розпочинає свою діяльність товариство «Сокіл», за ініціативою якого починається запроваджуватися спортивна гра гандбол, в яку грали тільки в товаристві «Сокіл». У 1914 року було проведено перший офіційний матч з гандболу на першість м. Харкова.

У 1912 в м. Харків було створено хокейні команди при спортивних клубах «Фенікс» і «Гельферіх Саде».

У 1912 р. пройшли перші змагання з легкої атлетики на стадіоні «Фенікс».

У 1913 р. було створено товариство любителів шахів.

У 1908 р. братами Мали було відкрито першого у місті магазину, в якому продавалися гімнастичні прилади та спорядження, спортивний інвентар, спортивне обладнання, спортивна форма, атрибутика, спортивна література, ковзани для катання на льоду та ігор в хокей з шайбою. Ця подія сприяла подальшому розвитку фізичної культури, спорту та пропаганді здорового способу життя серед населення [4, с. 42–43].

Висновки і перспективи подальших досліджень. Вивчення і аналіз історико-педагогічної літератури та періодичної преси засвідчують, що у другій половині XIX ст. та на початку XX ст. в м. Харків громадський фізкультурно-спортивний рух, під впливом політичних, законодавчих та економічних чинників, знаходився у постійному динамічному розвитку. Однією із найважливіших задач громадського фізкультурно-спортивного руху було розвиток та популяризація фізичної культури та спорту та пропаганді здорового способу життя, особливо серед молоді.

Надалі вважаємо за логічне розглянути історію виникнення та розвитку дитячих фізкультурно-спортивних осередків при спортивних клубах, товариствах та на місцях в м. Харків наприкінці XIX ст. початку XX ст.

Список використаних джерел

1. Ащенко Л. П. Про професійну підготовку майбутніх фахівців фізичного виховання та спорту на початку XXI століття // Актуальні проблеми фізичної культури та спорту в сучасних соціально-економічних і екологічних умовах: Матеріали Міжнародної наукової конференції, присвяченої 15-річчю створення Запорізького державного університету. – Запоріжжя. – 2000. – С. 104–111.

2. Волкова Н. П. Педагогіка: Посібник для студентів вищих навчальних закладів / Н.П. Волкова. – К.: Видавничий центр «Академія», 2001. – 576 с.
3. Гаврилова О. В. Становлення скаутського руху в Україні [Електронний ресурс] / О. В. Гаврилова // Педагогічні науки: Наук. праці МДГУ ім. П. Могили. – Миколаїв, 2006. – Том 46. Вип. 33 – С. 162–167. – Режим доступу: http://www.nbuu.gov.ua/Portal/SocGum/Npchdu/Pedagogics/2006_33/33-32.pdf.
4. Олейник Н. А., Грот Ю. И. История физической культуры и спорта на Харьковщине. (Люди. Годы. Факты. 1874 – 1950 г.г.) / Н. А. Олейник, Ю. И. Грот. – Т.1 – Харьков: ХДАФК. 2002. – 376 с.

Inna S. Cherniavska, senior lecturer (*Kharkiv Educational and Scientific Institute of SHEI “University of Banking”*)

SOME ASPECTS OF BLENDED LEARNING WITH VIRTUAL LEARNING ENVIRONMENT (MOODLE)

Nowadays the number of methods in teaching English varies and the ways that they are being used all over the world have become crucially important to language practice. Virtual Learning Environments (VLEs) are currently being globally used, as they present online spaces where teachers can organize their work, and the work of their students. With changing requirements to specialist training in Ukraine it is necessary to change approaches to English for Specific Purposes (ESP) teaching. New technologies should be based on individualization or autonomy that will serve the purpose of lifelong learning. The system of foreign language teaching needs to be stimulated by means of strengthening self-study of students that should be organized and methodically supported by teachers. Both online interactive teaching and traditional class-learning technologies can improve the effectiveness of teaching ESP. This process is called blended learning. Language education is an area where open-access resources, online courses, virtual classrooms and social networks based on information and communication technology (ICT) are being increasingly used to give learners access to information, promote interaction and communication, and enhance digital literacy skills. VLE is an online (web) environment, where various tools are provided for the teacher and the student to facilitate the learning experience. VLEs generally operate across the World Wide Web, so a student needs an Internet connection to access a VLE, although access will be restricted to registered students by a teacher. The use of VLEs to support teaching and learning just like in what face-to-